

Stiftelsers ansvarsfullt placering

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

STIFTELSER OCH FONDER

Stiftelser och fonder rf, Helsingfors 2020

Författare: VD Liisa Suvikumpu, Stiftelser och fonder rf.

Styrgrupp:

Forskningschef Minttu Jaakkola, Maj ja Tor Nesslingin säätiö

Styrelseordförande Petteri Karttunen, Saastamoisen säätiö

Ombudsman Jouni Lounasmaa, Suomen Lääketieteen Säätiö

Grafisk layout och infografik:

Anne Kaikkonen, @timangi.fi

Svensk översättning:

Heidi Granqvist

ISBN 978-952-68460-5-7 (tryckt)

ISBN 978-952-68460-6-4 (pdf)

Stiftelser och fonder rf är en förening för finländska stipendiegivare, den enda intresse- och understödsföreningen för stiftelser i Finland. Våra drygt 200 medlemmar stöder årligen vetenskap, konst och övrig samhällig utveckling med totalt en halv miljard euro. Våra medlemmar följer God stiftelsepraxis. www.saatiohastot.fi/sv

Innehåll

Varför har vi skrivit denna handbok? 4

Vad är ansvarsfullt placering? 8

Varför är ansvarsfullt placering viktigt för stiftelser? 10

Varför skulle stiftelser *inte* investera ansvarsfullt? 13

Hur komma igång med ansvarsfullt placering? 15

Hur ser en ansvarsfull placeringsstrategi ut? 18

Ansvarsfullt placering i praktiken:
process och rapportering 20

Exempel på stiftelsers ansvarsfulla placeringsprinciper 24

Exempel på frågor om ansvarsfulla placeringar
till kapitalförvaltare 30

Stiftelsers principer för ansvarsfullhet 31

Riktlinjer, aktörer och instrument 32

Läs mer 36

” Det viktigaste är rörelsen: när det gäller ansvar finns det inte bara en riktig väg, men det går att ta sig framåt med små steg i taget.

Varför har vi skrivit denna handbok?

För allmännyttiga stiftelser och fonder är ansvar en väsentlig del av all verksamhet, också investeringar. Stipendiestiftelsernas omfattande kapital gör att stiftelsernas placeringsbeslut och val av investeringsobjekt har en stor betydelse. Ansvarsfulla placeringsbeslut har ett konsekvent samband med stiftelsernas allmännyttighet, deras värden och uppfyllandet av deras syften. Ansvarsfullhet får även en allt större betydelse för stiftelsernas anseendehantering.

Stiftelsernas vilja att följa sin tid och ambitiöst utveckla sina verksamhets-sätt är viktig inte bara för själva stiftelserna, utan för hela samhället. Ansvar-sarbetet i stiftelsernas placeringsverksamhet har positiv inverkan på anseen-det för bolagen de äger och därmed på ett bredare plan i samhället.

På FN:s toppmöte 2015 skapades Agenda 2030 som gäller alla länder och har som mål att visa vägen till hållbar utveckling. Dess 17 globala mål, *Sustainable Development Goals* (SDG), syftar till att skapa hållbara lösningar inom olika livsområden fram till 2030.

Många stiftelser har redan förbundit sig till att placera ansvarsfullt. Variationen är dock stor: vissa stiftelser har skrivit in ansvarsarbete på miniminivå i sin investeringsstrategi, medan andra har integrerat ansvarsfullhet i alla till-

gångsslag och även främjar branschens utveckling genom att ställa egna krav på sina tjänsteleverantörer. Det råder dock fortfarande osäkerhet kring bästa tillvägagångssätt.

Stiftelsens ledning bör känna till grundläggande fakta kring ansvarsfullt placerande samt förstå sitt ansvar i att fatta beslut om investeringslösningar. Fastän stiftelsens tillgångar sköts med diskretionär förvaltning, beslutar stiftelsens styrelse om investeringsstrategin och riktlinjerna för investeringspolitiken samt skapar värdegrunden för hela verksamheten. En välfungerande styrelse inkluderar ansvarsfullhet i stiftelsens strategi och integrerar den i alla delar av stiftelsens verksamhet.

Kapitalförvaltning enligt principerna för ansvarsfullhet är frivilligt för stiftelserna, men det rekommenderas. En välfungerande stiftelse gör upp en egen policy eller strategi för ansvarsfull placering, som även uppdateras och följs upp regelbundet. I den ska helst också ingå en rekommendation att bolagen som stiftelsen äger ska följa principerna för ansvarsfull placering.

Det går att inleda ansvarsfull placeringsverksamhet med små, enkla steg – det viktigaste är att göra det. För att möjliggöra det ska stiftelsen fästa uppmärksamhet särskilt vid rapportering och uppföljning. Metoderna och möjligheterna inom ansvarsfull placering utvecklas också snabbt. Man lär sig hela tiden mer och ser vilka framsteg som görs.

Den här handboken är avsedd som hjälp och inspiration för stiftelsers styrelser och övriga ledning i planeringen och genomförandet av lösningar för ansvarsfull placering. Handbokens syfte är att samla grundläggande information om ämnet som är relevant för stiftelser samt presentera några praktiska exempel på hur ansvarsfullhet kan främjas.

Tanken med exemplen är att ge information om hur kolleger har gjort och underlätta för stiftelser att ta fram egna strategier och rekommendationer för ansvarsfullt placerande. Stiftelserna är olika och därför är det omöjligt att ta fram en enda modell för ansvarsfulla investeringar som skulle passa alla, men vissa grundelement ingår alltid. Varje stiftelse anpassar sina processer och anvisningar utgående från sin specifika verksamhet.

VAD SKA STIFTELSE TÄNKA PÅ GÄLLANDE ANSVARFULLT PLACERANDE? *

- Hur göra upp en bra strategi för ansvarsfullt placering?
- Hur ser en checklista över de viktigaste sakerna ut?
- Hur komma igång och hur hitta konkreta och praktiska verktyg?
- Hur utforma rapporteringens ramar och besluta vad som ska mätas?
- Vad gör andra stiftelser?
- Hur går det att utvecklas kontinuerligt?
- Ökar ny eller kommande reglering styrelsernas ansvar?

* Baserar sig på frågor från Stiftelser och fonder rf:s medlemmar på evenemang om ämnet.

ARE FUNDS ETERNAL?

3 CHALLENGES

1.

WHERE TO FIND RETURNS?

CHOOSING A MANAGER IN PRIVATE EQUITY

DOUBLE DIGIT RETURNS...

THIS CAN BE VERY COSTLY FOR FOUNDATIONS

2.

HOW TO INVEST RESPONSIBLY?

3.

HOW SHOULD FOUNDATIONS ORGANIZE THEIR INVESTMENT ACTIVITIES?

MAN + DOG + LAPTOP IS NOT ENOUGH

YOU NEED EXPERIENCE (MAYBE EXTERNAL HELP) DEVELOP PRO-LEVEL REPORTING + MONITORING KNOW EXACTLY WHERE YOU ARE

FOCUS ON SUSTAINABILITY + ESG IS GROWING!

FACTS VS EMOTIONS

WE NEED STANDARDIZED DATA TO MAKE BETTER DECISIONS!

DISCUSSIONS

IN PRIVATE EQUITY: THE OWNER STEERS THE COMPANY TO A CERTAIN DIRECTION

LOOK AT THE COSTS

VERY CLOSELY

Verksamhetsformer för ansvarsfullt placering och funderingar kring private equity på en workshop vid den nordiska stiftelsekonferensen hösten 2019. @Tussitaikurit.

Vad är ansvarsfullt placering?

Ansvarsfullt placering innebär att i den egna placeringens verksamheten ta hänsyn till miljökonsekvenser (*environment*), personalens välbefinnande och sociala konsekvenser (*social*) samt god förvaltning (*governance*) (=ESG).

Dessa ESG-kriterier som fokuserar på miljö, samhälle och god förvaltning utgör grunden för arbetet med ansvarsfullhet. S- och G-kriterierna har ingått i diskussionerna en längre tid, men i synnerhet E, det vill säga miljöhänsyn, har sedan slutet av 2010-talet blivit en kärnfråga inom ansvarsfullhet.

Allt fler individer, företag och institutioner vill främja hållbar utveckling med sin verksamhet. Företag överväger hur de bäst kan öka ägarvärdet med utgångspunkt i ESG-kriterierna. Placerare funderar på hur de med sin ägarpolicy kan påverka samhället i positiv riktning. En tolkning är att ansvarsfullhet är ett neutralt sätt att betrakta placering ur en ny synvinkel. Stiftelserna behöver inte uppfinna hjulet på nytt, utan många olika aktörers, exempelvis försäkringsbolags, principer för ansvarsfull investering är nyttiga även för stiftelser.

Det finns inte endast en riktig modell för ansvarsfull placering, utan varje stiftelse väljer ett angreppssätt som passar dess syften och placeringstrategi, och där ESG-synpunkter beaktas på ett lämpligt sätt. Ansvarsfullt placering kan tillämpas i alla tillgångslag.

Fastän den praktiska tillämpningen av ansvarsfull placering kanske kan kännas utmanande i stiftelser med små resurser, går det att lyckas med det. Allt behöver inte göras genast, huvudsaken är att riktningen är den rätta. Varje placering innebär en möjlighet att välja ansvarsfullhet.

ARBETA ANSVARSFULLT ELLER EFTERSTRÄVA HÅLLBARHET?

I den här handboken används begreppet "ansvarsfullhet" på det sätt som är etablerat i Finland, det vill säga att det omfattar såväl ansvarsfullhet (*responsibility*) som hållbarhet (*sustainability*) i placeringsverksamheten.

Skillnaden mellan begreppen är en aning suddig. Den är inte heller kristallklar eller etablerad internationellt, som den engelska definitionen "Sustainable and Responsible Investment" (SRI) visar genom att inkludera båda – vilket är bra.

Det är enkelt att se ansvarsfullhet som en del av all verksamhet. Det handlar om att bära ansvar, uppfylla sina tilltänkta plikter – att uppfylla de moraliska målen i all verksamhet. Ansvarsfullhet kan i viss mån förstås som en mer passiv definition än att eftersträva hållbarhet. Hållbarhet och hållbar medelanvändning är att aktivt eftersträva hållbara systemiska lösningar och en hållbar framtid.

Gemensamt för båda termerna på ett övergripande plan är målet med god förvaltning och etiskhet – strävan att agera etiskt. Etik innebär bra och rätta verksamhetssätt inom gemenskapen, enligt det gemensamma bästa. Etiskhet består av värden, ideal och principer som gäller rätt och fel. Det etiska styr valen så att de är rätt med tanke på gemenskapen.

Såväl ansvarsfullt arbete som att eftersträva hållbarhet passar in i stiftelsernas allmännyttiga roll – det viktigaste är att agera väl och aktivt oavsett definition.

En strategi för ansvarsfullt placering kräver inte nödvändigtvis mycket pengar, utan tankar.

Varför är ansvarsfullt placerande viktigt för stiftelser?

Fastän stiftelserna fattar självständiga beslut om sin verksamhet, står de alltid i sista hand till svars inför samhället som har förunnat dem en speciell skatteställning. Placering och övrig verksamhet inom stiftelser som arbetar allmännyttigt och för det gemensamma bästa kan inte betraktas som separata från varandra. Den långa placeringshorisonten och placeringsverksamhetens planmässighet som regleringen kräver ger utmärkta utgångspunkter för stiftelsernas ansvarsfulla investeringar.

Inhemska allmännyttiga stiftelsers direkta innehav på Helsingforsbörsen utgör cirka tre procent av bolagens värde, vilket sammantaget de bästa dagarna har uppgått till närmare tio än fem miljarder euro. Stiftelsernas placeringsbeslut är alltså betydelsefulla, framförallt om stiftelsefältet tillsammans pekar ut en ansvarsfull riktning med sina placeringsval.

Ansvarsfulla investeringar har snabbt blivit huvudriktningen inom placering: redan över hälften av portföljerna hos världens kapitalförvaltare följer principerna för ansvarsfull placering. Världens största kapitalförvaltare BlackRock har konstaterat att bevisen på klimatriskerna tvingar placerare att omvärdera sina grundläggande antaganden om lagbundenheter mellan marknader, finansiering, risker och värdering. Många anser att ingen längre har råd att agera utan att ta ansvarsfullhet och hållbarhet som ram för all sin verksamhet.

Enligt undersökningar av branschen förlorar förnuftigt genomfört ansvarsfullt placerande inte i avkastning mot den allmänna marknadsutvecklingen och främjar samtidigt effektiv riskhantering. Med sina ansvarsfulla lösningar deltar placeraren också alltid i att stötta hållbar utveckling. Hållbar medelsanvändning och ansvarsfull verksamhet har också alltid varit mål för

väl förvaltade stiftelser. Hållbarhet är en naturlig utgångspunkt för sådant som grundats att existera i all evighet.

Ekonomiguruna på World Economic Forum konstaterade krasst enhälligt 2020 i Davos att företag som inte reagerar på utmaningen som klimatförändringarna innebär slutar i konkurs. Placerare riktar kapital till ESG-investeringar, vilket har en tydlig inverkan på företagens värdering. Nationell och internationell investeringsreglering styr allt mer och allt kraftigare mot ansvarsfullhet genom redovisning- och transparenskyldighet gällande hållbarhetsrisker. Stiftelserna handlar alltså klokt i att i tid börja placera ansvarsfullt och förutse kommande krav.

Ansvarsfullhet handlar även om riskhantering för stiftelserna. Oegentligheter i samband med ansvarsfulla placeringar, som dålig behandling av företagens anställda eller negligering av miljökonsekvenser, får lätt stora proportioner i offentligheten. Ogynnsamma placeringar kan även orsaka anseenderisker för placerare.

Stiftelsernas stödmottagare och den stora allmänheten är allt mer medvetna om hur allmännyttiga placerares utdelningsmedel bildas. Det är inte längre bara stiftelsernas särskilda skatteställning, utan också placeringarnas ansvarsfullhet som intresserar allmänheten. Även donatorer och stipendiöansökare är intresserade och fäster uppmärksamhet vid stiftelsernas ansvarsfullhet, i synnerhet om det finns inkonsekvens mellan stiftelsens mål och placeringsverksamhet. Stiftelserna måste öppet och transparent kunna presentera sina placeringsprinciper och hur de tillämpas. Även ägaren har ett samhällsansvar i allmänhetens ögon.

Branschens reglering utvecklas för närvarande på såväl nationell som internationell nivå. EU:s program för hållbar utveckling har ett starkt inbyggt behov att styra även privat kapital till hållbara mål. Programmet fokuserar på klimatförändringarna. Den första delen av dess enhetliga klassificeringssystem (taxonomi) ska bli klar i slutet av 2021. Syftet med klassificeringssystemet är att hjälpa företag och placerare att fastslå om den ekonomiska aktiviteten är miljömässigt hållbar.

Som beslutande organ bär stiftelsens styrelse den ekonomiska risken och anseenderisken för investeringarna. Därför är det viktigt att stiftelsens styrelse är medveten om sin plikt som placerare och om placeringarnas riskfaktorer. Tillämpning av ESG-kriterierna vid placering är också ett sätt att minska portföljens risk och förbättra avkastningsegenskaperna. Styrelsen måste ha kunskaper och vilja att kräva att stiftelsens kapitalförvaltning har principer, processer och övervakning när det gäller hållbarhet.

Ansvarsfullt placering innebär framsynthet och därmed riskhantering. När stiftelsen gör investeringar och kapitalallokering hjälper ansvarsanalys att förstå olika branschers framtida bärkraft. Med sina donationer har donatorerna önskat bygga en bättre morgondag. Stipendiestiftelserna värnar om jämlikhet mellan generationer – också med sina ansvarsfulla placeringar.

” Hållbar medelsanvändning och ansvarsfull verksamhet har alltid varit mål för väl förvaltade stiftelser. Hållbarhet är en naturlig utgångspunkt för sådant som grundats att existera i all evighet.

Varför skulle stiftelser *inte* investera ansvarsfullt?

Stiftelser har ingen orsak att låta bli att investera ansvarsfullt. Förutfattade meningar, likgiltighet och brist på kunskande är förmodligen de största hindren för att införa ansvarsprinciper i stiftelsernas placeringsverksamhet.

En allmän farhåga när det gäller ansvarsfull placering är att portföljens diversifiering skulle bli lidande eller att avkastningen skulle minska, vilket i och med lägre finansiering skulle skada branscherna och människorna som stiftelsen stöder.

Ett annat orosmoment är att hitta rätt proportion mellan insats och avkastning för stiftelsens ansvarsfulla placeringar. Stipendiestiftelser med små resurser är visserligen i en annan ställning än stora pensionsförsäkringsbolag eller andra institutioner som har mer kunskap och omfattande personresurser.

Stiftelserna har inte nödvändigtvis placeringsexperter, utan diskretionär förvaltning möjliggör fokusering på verksamhetens innehåll istället för medlen. Hur kan stiftelsen på en tillräcklig och rationell nivå följa upp ansvarsfullheten i sina placeringar, så att det har en positiv inverkan utan att denna ena aspekt blir huvudsak på bekostnad av att koncentrera sig på innehåll?

Det finns redan lösningar på dessa farhågor. Enligt flera olika studier förlorar en portfölj med ansvarsfulla placeringar inte i avkastning till en som genomförts utan ansvarsramar. En blind fläck sammanhänger med att ansvarsfullt placerande betraktas som enbart en utgift. Liksom med alla investeringar och allokeringar måste man fråga sig vad den kostar och vad den avkastar. Korrekt resursfördelning för placering och kunskap samt förvaltning hör i varje fall till alla styrelsers uppdrag. När ansvarsfullhet har blivit mainstream är det enkelt att hitta kapital- och portföljförvaltare som kan förverkliga stiftelsens mest krävande ansvarsönskemål.

Ansvarsfullhet finns i stiftelsernas DNA.

GRUNDEN FÖR STIFTELSENS ANSVARFULLT PLACERANDE

1. En allmännyttig stiftelse och förening använder alla sina resurser på bästa möjliga sätt för att uppfylla sitt syfte.
2. En allmännyttig stiftelse behöver inte eftersträva maximal avkastning till vilket pris som helst (stiftelseurkundens syfte, stiftelsens anseende, stödmottagare och donatorer bör skyddas).
3. Att utesluta vissa företag eller branscher från stiftelsens placeringsstrategi betyder inte att ge avkall på avkastningen.
4. Placering i hållbar affärsverksamhet kan ge ekonomiskt övervärde.
5. En modern allmännyttig stiftelse behöver inte förvalta sina placeringar genom att reflektera sina fastställda syften eller sin historia (t.ex. trots grundarens tobaksfabrik eller stenkolsgruva behöver man inte längre förbinda sig till dem genom placeringar).
6. Alla lösningar passar inte för alla.

Hur komma igång med ansvarsfullt placerande?

Stiftelsen kan börja med ansvarsfullt placerande ett steg i taget. Det finns många metoder och de kan även tillämpas parallellt. Ett sätt är att göra upp en karta över vad ansvarsfullt placerande innebär uttryckligen för den egna stiftelsen – det finns inte en enda rätt modell för detta. Många stiftelser har som sin utgångspunkt valt de av FN:s globala mål för hållbar utveckling som ligger närmast stiftelsens syften. Flera stiftelser har redan egna anvisningar för hållbarhet överlag med riktlinjer för stiftelsens värdegrund och verksamhet. Ansvarsfull placering ingår som en naturlig del i den helheten.

Det går att få hjälp med att dra upp riktlinjer genom att svara på följande grundläggande frågor tillsammans med stiftelsens styrelse, kapitalförvaltningskommitté eller placeringstjänstleverantör:

- Vad innebär ansvarsfullhet överlag för just vår stiftelse?
- Hur ser ansvarsfullheten ut i stiftelsens placeringsportfölj i nuläget?
- Vad önskar stiftelsen uppnå med ansvarsfullt placerande?
- Hur stora är stiftelsens placeringstillgångar?
- Vilka är de huvudsakliga tillgångsslagen?
- Vilken är stiftelsens allmänna placeringsstrategi och vilka är avkastningsmålen?
- Har stiftelsen specifika mål eller principer för sin placeringsverksamhet?
- Vilka är resurserna som används till (ansvarsfulla) placeringar?

I enklaste fall kan stiftelsen utifrån sina svar definiera vissa placeringskriterier som den alltid konsekvent tillämpar i processen med att välja kapitalförvaltare och olika placeringar. Ansvarsfullheten utgår från hur väsentlig den

är, och från beslutet om stiftelsen betraktar väsentligheten ur ekonomisk synvinkel eller från ett bredare perspektiv med tanke på samhällspåverkan. För att komma igång är det bäst att inte starta alltför stort, utan välja exempelvis 5-8 aspekter för att regelbundet mäta och följa upp ansvarsfullheten i stiftelsens placeringar. Aktiv dialog och tydlig kommunikation om de egna placeringsprinciperna med kapitalförvaltaren – och övriga intressenter – är en viktig del av ansvarsfullt placerande.

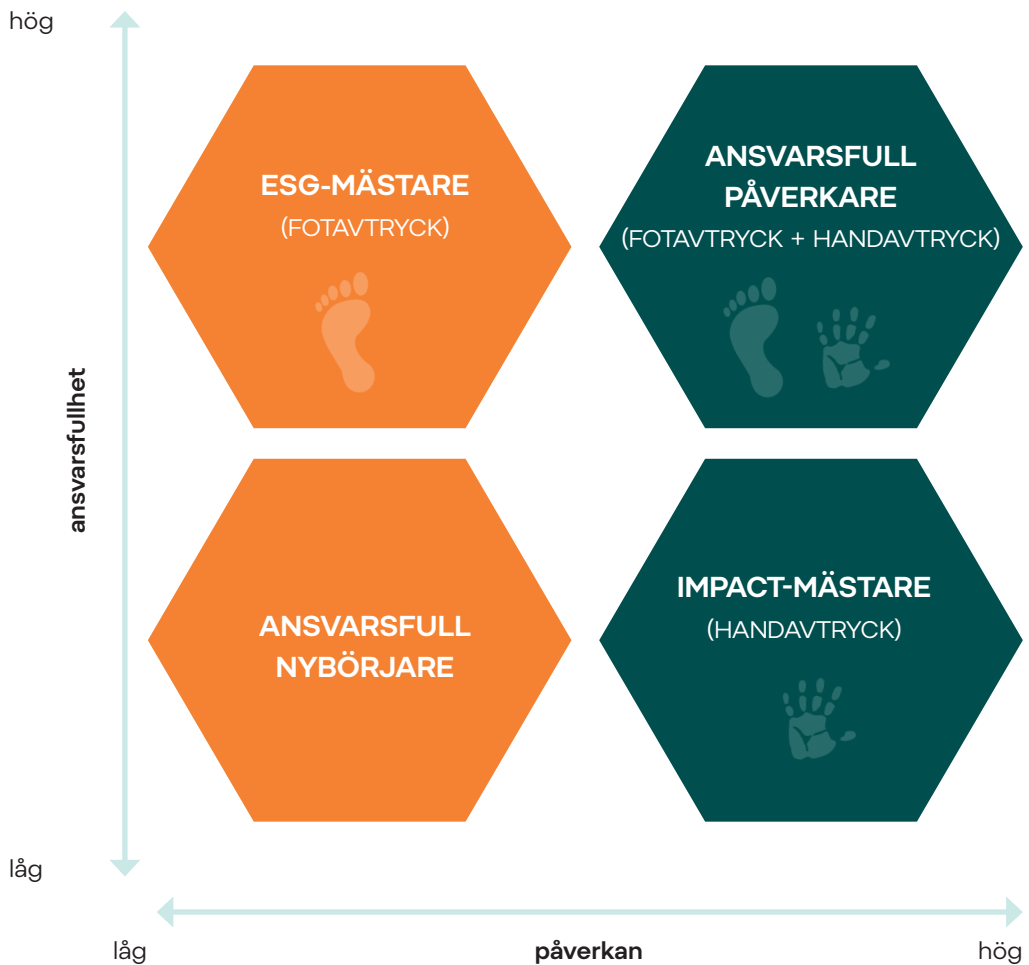
Tillämpningen av ansvarsfullt placerande vid nya investeringar kan var mycket enkel. När stiftelsen väljer direkta placeringar eller när placeringslösningar skraddarsys för den, fattas besluten genom uteslutning och begränsning enligt ansvarsprinciperna definierade av stiftelsens styrelse. Många av de största placerarna och flera fonder gör detta genom att med sina ansvarsprinciper helt utesluta vissa företag från sin placeringsverksamhet. Sådana uteslutna objekt är typiskt tobaksbolag och företag som baserar sig på användning av stenkol.

Vid fondplacering måste stiftelsen välja objekt vars placeringsstrategi motsvarar stiftelsens egna ansvarsprinciper. Stiftelsen presenterar sina principer för fondförvaltaren så att tjänsteleverantören kan erbjuda lösningar som uppfyller ESG-kriterierna eller börja utveckla kriterierna för sina befintliga produkter till den nivå som krävs.

De som grugar sig för att ge sig in på ansvarsfull placering kan tröstas med att det enda felaktiga sättet att ta itu med saken är att låtsas, det vill säga att försöka ”ansvarstvätta” stiftelsen utan verkliga åtgärder. Det är lätt att undvika.

Det viktiga är rörelsen: fastän det inte finns bara en riktig väg, går det att ta sig framåt med små steg i taget.

” Väsentlighet – både ekonomisk och samhällelig väsentlighet – är den viktigaste aspekten vid planering av en ansvarsfull placeringspolicy.

Ramverk för ansvarsfulla placerares fot- och handavtryck. Utöver ESG-kriterierna (fotavtryck) kan ansvarsfulla placeringar riktas så att de eftersträvar en så stor positiv påverkan (handavtryck) som möjligt. Källa: Pääomasijoittajat ry.

Hur ser en ansvarsfull placeringsstrategi ut?

Det finns inte bara ett rätt sätt för ansvarsfullt placering. Stiftelsens motiveringar för ansvarsfullt placering och de egentliga sätten att placera ansvarsfullt kan skilja sig från varandra och de kan även ändras med tiden. Ansvarsfullt placering styrs av strategiska riktlinjer som antingen ingår i stiftelsens allmänna placeringsstrategi eller i övrigt motsvarar den. Det bästa är om stiftelsens ansvarsprinciper är så klart definierade att de i sig tydligt styr hela placeringsstrategin och även den praktiska placeringsverksamheten.

Det praktiska arbetet börjar med att definiera målen med ansvarsfullt placering. Målen kan även varieras beroende på tillgångslag. Det kan vara mycket enkla: riskhantering, avkastning och ansvarsfullhetsval. Ligger stiftelsens placeringsportfölj exempelvis i linje med målen i klimatavtalet från Paris? Utöver sin strategi fastställer stiftelsen principerna eller policyn för ansvarsfull placering – riktlinjerna kan ha olika benämningar. Integrering av ESG-principerna i stiftelsens placering är den enklaste basen för en ansvarsfull placeringsstrategi.

Strategin för ansvarsfulla placeringar behöver inte innehålla allting. Utöver strategin kan placeraren träffa starka värdeval enligt sin egen placeringsfilosofi.

Det är svårare att bedöma ansvarsfullheten hos alternativa placeringar på grund av deras natur: ESG-analys av exempelvis infrastrukturplaceringar är inte helt entydig, utan kräver utredning av det specifika fallet. Likaså är analyser av kapitalplaceringar och fastighetsplaceringar mångfacetterade. Analysinstrumenten utvecklas dock fortlöpande och det går också att använda externa experter för bedömning av ansvarsfullheten.

Merparten av stiftelserna har *något* om ansvarsfullhet inskrivet i sin placeringspolicy, men bara få har uttryckliga *mål* för ansvarsfullheten. Ett sådant tydligt mål kan vara exempelvis att stiftelsens placeringar ska vara koldioxidneutrala fram till 2035.

Kraven, metoderna och informationen gällande ansvarsfulla placeringar utvecklas hela tiden. Därför är det också styrelsens uppgift att regelbundet uppdatera målen, principerna och praxis för stiftelsens ansvarsfulla placeringar.

Ansvarfulla placeringar i praktiken: process och rapportering

VÄGEN TILL ANSVARFULLA PLACERINGAR

Tydlig definition av ansvar, roller och resurser för ansvarsfulla placeringar inleder processen. Vid bedömning av resursbehovet ska det göras en realistisk översikt av vilka kunskaper stiftelsen redan har och vad det behövs mer av.

Företag konkretiserar sin ansvarsfullhet för placerare framför allt i sin ansvarsredovisning. Eftersom enhetliga beräknings- och rapporteringsätt hittills inte har definierats på regleringsnivå, har företag huvudsakligen tillämpat FN:s globala mål för hållbar utveckling (SDG) som mätare även för sin egen verksamhet. I sin ansvarsredovisning använder många börsbolag GRI-standarderna (Global Reporting Initiative) som eftersträvar en gemensam modell för samhällsansvarsredovisningen. För klimatrapporering har TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures) tagit fram rekommendationer, som även EU:s anvisningar för annan än ekonomisk redovisning baserar sig på. Standardernas formbundenhet underlättar för läsaren.

Om stiftelsen inte övervakar och ålägger sina portföljförvaltare och bolag de äger till ansvarsfullhet, blir ansvarsfulla placeringar endast skenbara även för stiftelsens del. Det kan kännas svårt att skapa en helhetsbild av ansvarsfullheten i stiftelsens placeringstillgångar. Vid behov kan stiftelsen ge en extern analytiker i uppdrag att granska helheten för att få en neutral bedömning som hjälper att se hur ansvarsfullheten genomförs och utvecklas i olika kapitalförvaltares val och placeringar.

Ett mål med stiftelsens ansvarsfulla placeringar är att kunna mäta och redovisa portföljens ansvarsutveckling över tid för att följa upp den egna utvecklingen. Till stöd för sin utveckling kan stiftelsen följa upp bland annat EU:s finansieringsprojekt för hållbar utveckling och dess resultat samt större internationella placerare. Det är även bra att göra jämförelser med andra stiftelser.

I sin egen rapportering lönar det sig för stiftelsen att ersätta kvantitet med kvalitet. Det är viktigt att exempelvis i verksamhetsberättelsen och på webbplatsen transparent beskriva ansvarsprinciperna samt hur de genomförs och följs upp. Det samma kan man kräva av sina kapitalförvaltare och placeringsobjekt. Samhället, stipendieansökare samt övriga partner och intressenter vill få information om *på vilket sätt* stiftelsen är ansvarsfull.

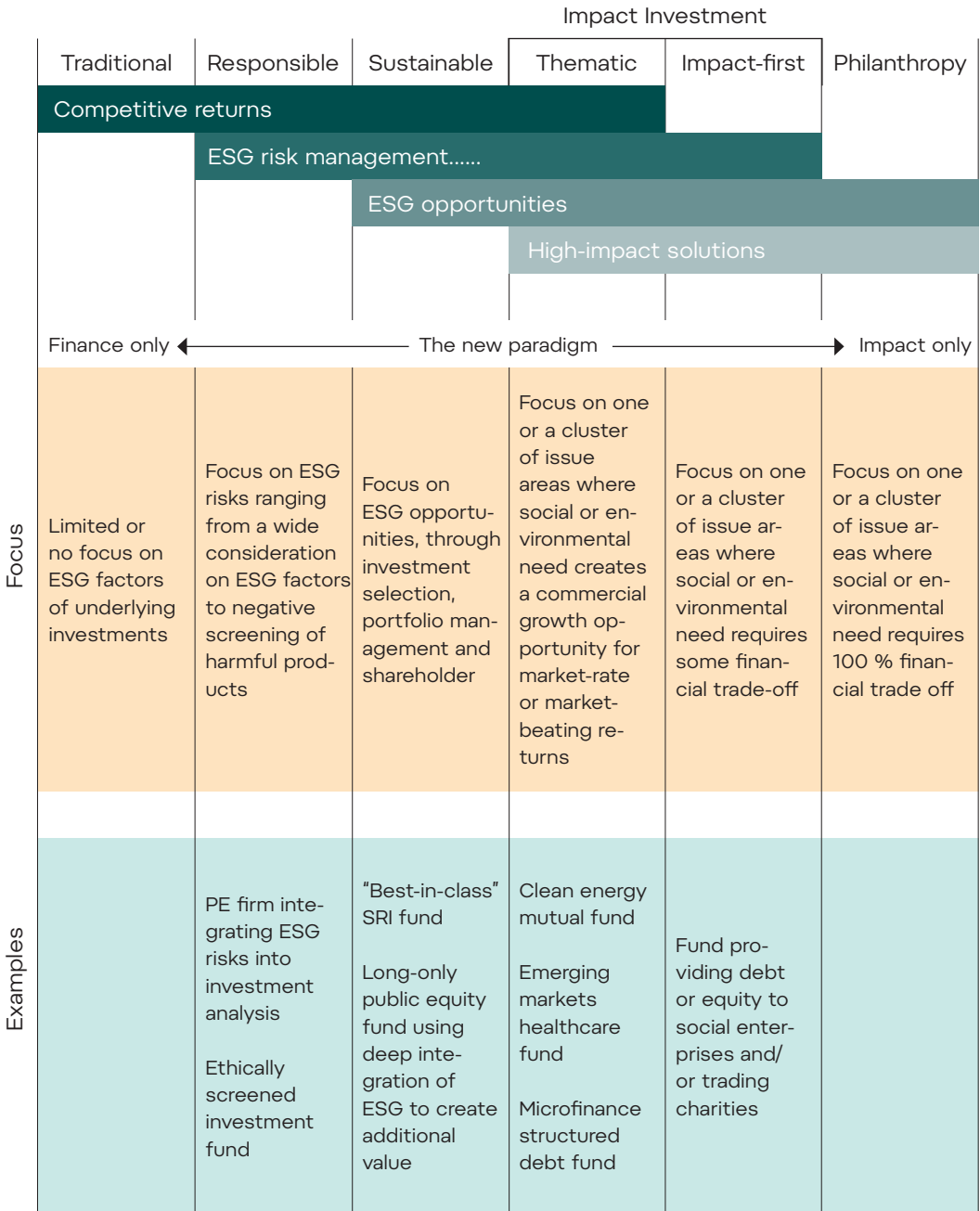

Diagram över placeringsstrategier indelade enligt ansvarsfokus.
 Källa: Eurosif 2012.

Ägarpolicy
ESG-integrering
Tema- och påverkansinvestering
Favorisering
Uteslutning och avgränsning

Principerna för påverkan
Träffar med bolagsledningen
Bolagsstämmor
Gemensam påverkan

Anvisningar till kapitalförvaltarna
Gemensam påverkan
Bolagsstämmor
Träffar med bolagsledningen
Styrelsearbete och utnämningkommittén

Palett över ansvarsfulla placerares påverkan.

Exempel på stiftelsers ansvarsfulla placeringsprinciper

Maj ja Tor Nesslingin säätiö

www.nessling.fi

Egendom

93,8 miljoner euro (31.12.2017)

88,7 miljoner euro (31.12.2018)

98,5 miljoner euro (31.12.2019)

Portföljens grundallokering

60 % aktier, 40 % räntor

Huvudpunkter i stiftelsens ansvarsfulla placeringsstrategi

Vid stiftelsen Maj ja Tor Nesslingin säätiö innebär ansvarsfull placering att faktorer som gäller miljö, samhälle och god förvaltning har integrerats i portföljförvaltningen. Stiftelsen anser att hänsyn till ansvarsfaktorer vid placementsbeslut garanterar en bättre uppfattning om placementsobjektet och riskerna och möjligheterna förknippade med det, än endast analys av ekonomiska mätare.

Praktiskt genomförande av ansvarsfull placering

Stiftelsen strävar efter att tillsammans med sin portföljförvaltare med bästa möjliga medel ta hänsyn till miljö- och samhällsansvar, god förvaltning samt bedömning av koldioxidutsläpp i sin placeringsverksamhet.

Portföljförvaltaren förutsätts bedöma placeringarnas hållbarhet med bästa tillgängliga mätare samt redovisning av ansvarsfullhet i såväl inhemska börsinnehav som även internationella placeringsfonder där stiftelsens tillgångar delvis är placerade.

Vid bedömning av hållbarhet använder stiftelsen ESG-poäng och CDP-index (*Carbon Disclosure Project*) samt FN:s Global Compact-analys. För att ta hänsyn till effekter i samband med klimatförändringarna används därtill MS-CI:s databas, med hjälp av vilken kapitalförvaltaren beräknar koldioxidavtryck och följer upp fossila reserver.

I slutet av 2019 omfattade ESG-analysen 84 procent av stiftelsens portfölj och FN:s Global Compact-analysen täckte 92 procent av portföljen. Portföljens helhetsbetyg i ESG-analysen i slutet av året var A, vilket innebär att bolagen i portföljen som helhet tar väl hänsyn till ansvarsfaktorer i relation till sin bransch. Antalet bolag som svarade på CDP-rapporten ökade och de genomsnittliga betygen förbättrades på alla delområden.

Av bolagen i portföljens fonder följde 0,5 procent inte FN:s Global Compact-principer och 4,5 procent var på uppföljningslistan. I de aktiva fonderna i stiftelsens portfölj fanns inga bolag som bryter mot FN:s Global Compact-principer. Under verksamhetsåret uteslöts fem bolag ur de aktiva fonderna i stiftelsens portfölj. Bolagens uteslutning baserade sig på att en betydande del, över 30 procent, av deras omsättning kom från affärsverksamhet i anknytning till stenkol (stenkolsbrytning eller kolanvändning i energiproduktion) och att de inte hade en trovärdig plan för att minska stenkolsverksamheten. Därtill förde kapitalförvaltarna påverkanssamtal med sex bolag som hör till stiftelsens placeringsobjekt.

Sigrid Jusélius stiftelse – Sigrid Juséliuksen säätiö

www.sigridjuselius.fi/sv/

Egendom

768,7 miljoner euro (31.12.2017)

716,9 miljoner euro (31.12.2018)

863,6 miljoner euro (31.12.2019)

Portföljens grundallokering

80 % aktier, 20 % räntor

Huvudpunkter i stiftelsens ansvarsfulla placeringsstrategi

Stiftelsens mission är att finansiera allmännyttig medicinsk forskning. För att säkerställa det långsiktiga värdet av sina placeringar ska stiftelsen beakta hur olika hållbarhetsmål påverkar placeringarnas värdeutveckling. Stiftelsen vill att placeringarna inte ska stå i strid med dess grundvärderingar och anser att av FN:s 17 globala mål är det två som ligger närmast kärnan av stiftelsens värdegrund: 3: hälsa och välbefinnande samt 13: bekämpa klimatförändringarna.

Stiftelsen har som avsikt att kunna mäta och rapportera utvecklingen av placeringsportföljens ansvarsfullhet över tid. Metoderna och tillgången till data utvecklas kontinuerligt, därför utvecklas också stiftelsens uppföljning och rapportering kring ansvarsfullhet. Stiftelsens principer och praxis för ansvarsfulla placeringar uppdateras i takt med utvecklingen inom området.

Eftersom investeringsobjektens tillväxtpotentialer, kostnader och anseende påverkas av ESG-frågor, integreras dessa i bedömningen av objektens helhetsriskprofil. Investeringarnas hållbarhetsanalys baseras på uppgifter från offentliga källor. Som stöd för den kvantitativa och kvalitativa ESG-analysen av investeringsobjekt används hållbarhetsanalyser av utomstående tjänsteleverantörer.

Praktiskt genomförande av ansvarsfulla placeringar

Stiftelsen har identifierat vissa branscher och produktgrupper med särskild risk att stå i strid med stiftelsens värderingar gällande människors hälsa och välmående. Stiftelsen placerar inte i vapen- eller tobaksindustrin. Stiftelsen förespråkar inte heller affärsverksamhet inom hasardspel eller vuxenunderhållning. En del bolag verkar som underleverantörer eller distributörer till dessa branscher. Stiftelsen bedömer att omsättningen av ovanstående produkter får utgöra högst 20 procent av sådana företags verksamhet i vilka stiftelsen kan göra placeringar.

Stiftelsen övervakar fortlöpande placeringarna från ett ansvarsfullhetsperspektiv och med utgångspunkt i FN:s Global Compact-principer genom att följa upp nyhetsflödet. Därtill analyserar en utomstående tjänsteleverantör specialiserad på ESG-frågor stiftelsens tillgångar årligen. Då mäts portfölj innehavens inverkan på FN:s globala mål nr 3 och 13. Stiftelsen förbinder sig även att mäta koldioxidavtrycket i sina placeringar för att över tid befrämja placeringar som minskar klimatbelastningen.

Hållbarhetsfrågor behandlas i samtal mellan stiftelsen och investeringsobjektet eller portföljförvaltarna. Om något investeringsobjekt inte uppfyller stiftelsens krav på ansvarsfulla investeringar eller om det finns skäl att ifrågasätta ansvarsfullheten, diskuterar stiftelsen först med investeringsobjektets representant eller portföljförvaltaren. Ifall investeringsobjektet eller portföljförvaltaren inte reagerar inom en rimlig tid, kan stiftelsen avstå från investeringen. Ansvarsfullheten i tillgångarnas förvaltning rapporteras årligen till styrelsen samt till stiftelsens intressenter i samband med årsredovisningen.

Suomen Lääketieteen Säätiö

www.laaketieteensaatio.fi

Egendom

81,1 miljoner euro (31.12.2017)

74,7 miljoner euro (31.12.2018)

85,6 miljoner euro (31.12.2019)

Portföljens grundallokering

65 % aktier, 25 % räntor, 10 % alternativa placeringar

Huvudpunkter i stiftelsens ansvarsfulla placeringsstrategi

Suomen Lääketieteen Säätiös placeringsverksamhet leds systematiskt för att uppnå stiftelsens mål. Styrelsen fastställer årligen stiftelsens placeringsplan som beskriver principerna och strategin för stiftelsens placeringsverksamhet.

Vid placeringsbeslut tar stiftelsen utöver ekonomiska synpunkter även hänsyn till aspekter som gäller miljö, socialt ansvar och god förvaltning (ESG). Kapitalförvaltarna ska beakta klimatförändringarnas inverkan vid val av investeringsobjekt.

Stiftelsen tillämpar medicinsk etik i sin verksamhet. Stiftelsens ändamål att stödja medicinsk forskning hänger nära samman även med FN:s hållbarhetsmål (3: hälsa och välbefinnande).

Praktiskt genomförande av ansvarsfull placering

I sin placeringsverksamhet undviker stiftelsen att investera i objekt vars verksamhet strider mot förebyggandet och läkandet av sjukdomar som läkaren förutsätter eller som äventyrar upprätthållande av hälsan. Man undviker placeringar i bolag vars huvudbransch är vuxenunderhållning, hasardspel, cannabis, alkohol, vapen eller tobak.

Stiftelsen tillämpar principerna för ansvarsfulla placeringar främst genom sina kapitalförvaltare. Den förutsätter att de valda samarbetspartnerna har

definierat principer för ansvarsfulla placeringar och redovisar sina resultat inom ansvarsfullhet. Ansvarsfullhet ska vara en integrerad del av placeringsverksamheten.

Stiftelsen utvecklar tillsammans med sina samarbetspartner uppföljningen och rapporteringen av ansvarsfulla placeringar i stiftelsens portföljer. Ansvarsfullhetens inverkan på portföljens avkastning och risk mäts så att tidsserierna som används är tillräckligt långa.

Placeringsbolaget BlackRock

BlackRock är världens största kapitalförvaltare som har tagit ansvarsfullhet som sin centrala verksamhetsprincip. BlackRock anser att beaktande av hållbarhet i investeringar leder till en bättre relation mellan risk och avkastning.

BlackRock främjar ansvarsfull placering

- med olika investeringsverktyg
- genom att utveckla nya index och mätare för hållbara investeringsobjekt
- genom att vid behov rösta på investeringsobjektens bolagsstämmor
- genom att gallra sina placeringar i objekt där klimatriskerna är på en ohållbar nivå.

Exempel på frågor om ansvarsfulla placeringar till kapitalförvaltare

Ju fler stiftelser som kräver åtgärder kring ansvarsfullhet av sina kapitalförvaltare, desto bättre tjänster och ansvarsinstrument får alla. Stiftelsen kan gärna göra upp en separat sammanfattning över sina egna önskemål och riktlinjer till kapitalförvaltarna. Därtill går det att ställa några kärnfrågor till kapitalförvaltarna vars svar även ger en grund för att jämföra olika tjänsteleverantörer.

Centrala frågor till kapitalförvaltare är exempelvis:

- Hur har ansvarsfullhet integrerats i kapitalförvaltarens verksamhet och placeringsbeslut?
- Vem koordinerar ansvarsarbetet (och hur)?
- Vem utför analyser och med vilka metoder?
- Hur rapporteras informationen till stiftelsen?
- Får stiftelsen regelbundet en ansvarsanalys av den egna portföljen?
- Kan portföljförvaltaren ge goda och exakta exempel?

Investeringsforskningsbolag har sina egna mätare av ansvarsfullhet. Mätarna visar hur bolagen som fonden valt till placeringsobjekt förhåller sig till ansvarsfullhet och vilken risken är om ansvarsproblem realiserar i bolaget jämfört med andra motsvarande fonder. Exempelvis Morningstar använder en jordglob som symbol för hållbar utveckling och stabil avkastning.

Stiftelsers principer för ansvarsfullhet

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

<https://www.sls.fi/sv/forvaltningsprinciper>

<https://www.sls.fi/sites/default/files/2018-12/FR%20530%2C%20bilaga%207%2C%20SLS%20Principer%20för%20ansvarsfulla%20placeringar.pdf>

SIGRID JUSÉLIUS STIFTELSE

https://sigridjuselius.fi/wp-content/uploads/2019/08/20190828_FI-NAL-ESG-dokument-Sve-4.pdf

SUOMEN LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖ

<https://laaketieteensaatio.fi/saatio/sijoitukset/>

STIFTELSEN FÖR ÅBO AKADEMI

<https://stiftelsenabo.fi/ansvarsfullt-ar-lonsamt/>

HELSINGFORS UNIVERSITET & HELSINGFORS UNIVERSITETS

FONDER

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/hu_principer_for_ansvarsfulla_placeringar.pdf

MAJ JA TOR NESSLINGIN SÄÄTIÖ

<https://www.nessling.fi/wp-content/uploads/2020/03/Nessling-toimintaker-tomus-2019.pdf>

PÖRSSISÄÄTIÖ

<https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/vastuullinen-sijoittaminen/>

Riktlinjer

- GRI (THE GLOBAL REPORTING INITIATIVE)

GRI Sustainability Reporting Standards (GRI Standards) som godkändes 1997 är de första och mest använda globala standarderna för redovisning av ansvarsfullhet.

- PRI (PRINCIPLES FOR RESPONSIBLE INVESTMENT)

FN:s principer för ansvarsfulla investeringar som lanserades 2006 har fastställt standarderna för ansvarsfulla placeringar enligt sex styrande principer och har haft en betydande inverkan på placerares och allmänhetens medvetenhet om ansvarsfulla placeringar.

www.unpri.org

- SDG'S (SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS)

Alla FN:s medlemsländer godkände 2015 programmet för hållbar utveckling *The 2030 Agenda for Sustainable Development* som fastställer internationella åtgärder genom 17 globala mål (Sustainable Development Goal, SDG).

<https://sustainabledevelopment.un.org>

<https://globalamalen.se>

- YK:N GLOBAL COMPACT -PRINCIPER

FN:s Global Compact-principer är världens mest omfattande ansvarsinitiativ för affärsvärlden. De deltagande företagen och sammanslutningarna förbinder sig att följa tio principer som förbjuder företag att använda barnarbetskraft samt kräver att de uppfyller de mänskliga rättigheterna, arbetar mot korruption och tar hänsyn till miljöaspekter. Medlemmarna rapporterar årligen hur principerna har genomförts.

- TCFD (TASK FORCE ON CLIMATE-RELATED FINANCIAL DISCLOSURES)

Internationell rekommendation för redovisning av klimatrisker, där klimatriskernas ekonomiska inverkan ingår i den officiella ekonomiska rapporteringen. Den transparenta TCFD-rapporteringen visar hur företaget har analyserat riskerna som klimatförändringarna och motarbetandet av dem medför. TCFD-rapporteringen hindrar därmed felprissättning som sammanhänger med klimatpåverkan att växa till bubblor som skulle äventyra balansen på finansmarknaden. I Finland rapporterar bland annat försäkringsbolaget Varma enligt TCFD.

Aktörer och instrument

- FINSIF (FINLAND'S SUSTAINABLE INVESTMENT FORUM RY)

Finsif är placerare, kapitalförvaltare, tjänsteleverantör och en allmännyttig förening som betjänar organisationer inom branschen med målet att främja ansvarsfull placering i Finland.

www.finsif.fi

- MORNINGSTAR SUSTAINABILITY RATING

Mätare för bedömning av ansvarsfullhet för (professionella) placerare, täcker cirka 20 000 fonder världen över.

<https://www.morningstar.com>

- KANTAR SIFO PROSPERA

Kundundersökningen riktad till institutionella kunder bedömer kundernas åsikter om kapitalförvaltare för ansvarsfull investering.

<https://www.kantarsifo.se/erbjudande>

- NORDIC SWAN ECOLABELLED FUNDS

Styr och förtecknar nordiska fonder som kräver ansvarsåtgärder av företagen. Förteckning över fonderna: <https://www.svanen.se/siteassets/fonder/alla-svanenmarkta-fonder.pdf>

- ISO 26000 SAMHÄLLSANSVAR

Standarden beskriver den gemensamma internationella uppfattningen av vad samhällsansvar innebär.

Standarden är ett internationellt riskhanteringsinstrument och hjälpmedel för att utveckla bolagens ansvarsfullhet. ISO 26000 innehåller 7 delområden:

- Organisationsstyrning
- Mänskliga rättigheter
- Arbetsvillkor
- Miljö
- Ansvarsfulla affärsmetoder
- Konsumentfrågor
- Lokal samhällsutveckling

- TRACEFI

Tracefi Oy är ett oavhängigt expertteam som producerar hållbarhetsinformation till stöd för beslutsfattande. De får inte avkastning av kapitalförvaltningsarvoden. Tracefi ger ledningen råd inom olika delområden av god förvaltning, hållbar utveckling och ansvarsfull placering.

<https://tracefi.com>

Läs mer

Eurosif, *European SRI Study 2018*, <http://www.eurosif.org/wp-content/uploads/2018/11/European-SRI-2018-Study.pdf>.

Finsifin ohjeet, https://www.finsif.fi/wp-content/uploads/2017/02/Finsif_taitto_vekos_lowres.pdf.

The Global Reporting Initiative, <https://www.globalreporting.org/Pages/default.aspx>.

Hyrskel, Anna –Lönnroth, Magdalena – Savilaakso, Antti – Sievänen, Riikka, *Vastuullinen sijoittaja*. Kauppakamari 2020.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus, <https://kestavakehitys.fi/sitoumus2050>.

Komission tiedonanto: Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>.

Kirkon eläkerahaston vastuullisuuslinjaukset, <https://evl.fi/kirkonelakerahasto/vastuullinen-sijoittaminen>.

Komission tiedonanto: Muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevat suuntaviivat: Ilmaston liittyvien tietojen raportointia koskeva täydennysosa. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0620\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0620(01)&from=EN).

Laininen, Jenni, ”Minä väitän: vastuullisen sijoittamisen ongelmana on epätasällisyys ja vaikea valvottavuus”, <https://www.nessling.fi/ymparistodialogija/mina-vaitan-vastuullisen-sijoittamisen-ongelmana-on-epatasmallisyys-ja-vaikea-valvottavuus/>.

Larry Fink’s Letter to CEOs, BlackRock 2020, https://www.blackrock.com/fi/yksityinen-sijoittaja/larry-fink-ceo-letter?siteEntrPassthrough=true&cid=ppc:CEO-Letter:Google:FI:keyword&gclid=CjwKCAiAyeTxBRBvEiwAuM8dnZgfaoUlv1T-SrVpxj_oIL5KLXbwPhOCKeHT2wxim7Aw1IAI_rFjhoCDdEQAvD_BwE.

MandatumLife & WWF, *Riskeistä mahdollisuuksiin. Sijoittajan opas ilmasto-riskien hallintaan*, 2020. <https://uusi.mandatumlife.fi/life-magazinesijoittajan-ilmasto-opas/instituutio/>.

Norjan öljyrahaston (Oljefondet / Statens pensjonsfond utland) vastuullisuuslinjaukset, <https://www.nbim.no/en/the-fund/responsible-investment/responsible-investment/> ja <https://www.nbim.no/en/the-fund/responsible-investment/risk-management/>.

Olin, Ninny, ”Hållbar allmännytt”, 6.5.2019, www.finsif.fi/hallbar-allmannytta/.

Pääomasijoittajat ry:n vastuullisuuskirjaukset, <https://paaomasijoittajat.fi/yhdistys/vastuullisuus/>

Pääomasijoittajat ry., Sitra ja Deloitte, *Vaikuttavuussijoittamisen mahdollisuudet pääomasijoittamisessa – Työkalu tulevaisuuden kestävään liiketoimintaan*, 2017. <https://media.sitra.fi/2017/06/05133212/FVCA-raportti-web-FINAL.pdf>.

Silvola, Hanna – Landau, Tiina, *Vastuullisuudesta ylituottoa sijoituksiin*. Alma Talent 2019.

Säätiön kestävä varainkäyttö, https://saatiotrahastot.fi/wp-content/uploads/2020/01/saation-kestava-varainkaytto_1345104208.pdf

Työeläkejärjestelmän sijoitusvarojen analyysit, <https://www.tela.fi/sijoitusanalyysi#sijoitustuotto>.

UNESCO, *Moving forward the 2030 Agenda for Sustainable Development*, en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/247785en.pdf.